O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
O'ZBEKISTON JURNALISTIKA VA OMMAVIY
KOMMUNIKATSIYALAR UNIVERSITETI

MEDIA TAHLILI VA MONITORINGI FANINING O'QUV DASTURI

(2-kurs magistratura)

Bilim sohasi:	300000 – Ijtimoiy fanlar, jurnalistika va axborot
Ta'lim sohasi:	320000 – Jurnalistika va axborot
Mutaxassislik:	70320101 – Jurnalistika

Toshkent – 2024

Сканировано с CamScanner

Sharq xalqlari tillari va adabiyoti
instituti direktori ________ 2024 ____________ H.Mirzaaxmedova

Tarjimashunoslik, tilshunoslik
va xalqaro jurnalistika oliy
maktabi boshlig'i ________ 2024 ____________ A.Mustafayeva

XRM direktori ________ 2024 ____________ M.Yakhshiyeva

Сканировано с CamScanner

	Fan dasturi Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti Kengashining 2024-yil “29” 08 dagi 1-sonli bayonnomasi bilan tasdiqlangan.
8.	**Fan/modul uchun mas'ullar:** **M.K.Saliyeva** – TDSHU, Tarjimashunoslik, tilshunoslik va xalqaro jurnalistika oliy maktabi dotsenti, filologiya fanlari nomzodi. **D.Sh.Ro‘ziqulov** – TDSHU, Tarjimashunoslik, tilshunoslik va xalqaro jurnalistika oliy maktabi katta o‘qituvchisi, PhD. **R.T.Elmuratova** - TDSHU, Tarjimashunoslik, tilshunoslik va xalqaro jurnalistika oliy maktabi o‘qituvchi - stajyor
9.	**Taqrizchilar:** F.A.Mo‘minov - filologiya fanlari doktori, professor. D.Aminova - O‘zJIDU o‘qituvchisi, filologiya fanlari doktori (turdosh OTM).

Fan/modul kodi	O'quv yili	Semestr	ECTS - Kreditlar
MTVM1304	2025-2026	3	6
Fan/modul turi	**Ta'lim tili**		**Haftadagi dars soatlari**
Majburiy	O'zbek		6

	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
1.	*Media tahlili va monitoringi*	72	108	180

2. **I. Fanning mazmuni**

Fanni o‘qitishdan maqsad – teleradiodasturlarini montiroring va tahlil qilishni o‘rgatish, bu orqali teleradiodasturlarni muvofiqlashtirishni yo‘lga qo‘yish bo‘yicha mavjud nazariy va amaliy bilimlarni berish, ularni amalda qo‘llashni o‘rgatish.

Fanning vazifasi – talabalarda monitoring qilish va tahlillar natijasi bo‘yicha umumiy xulosa chiqarishni shakllantirish, tahlil jarayonida telejurnalistlarning qonun va qonunosti me’yoriy hujjatlariga amal qilishini ta’minlash, feyk informatsiyani oldini olish, zamonaviy talablarni hisobga olgan holda o‘z mamlakati va OAVsi uchun yuqori sifatli materiallar tayyorlash ko‘nikmalarini shakllantirishdir.

Xorij tajribasiga muvofiqligi

Mazkur fan sillabusi O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligining 2024-yil 29-martdagi “Oliy ta’limning me’yoriy-uslubiy hujjatlarini ishlab chiqish jarayonini takomillashtirish to‘g‘risida”gi 87-sonli buyrug‘iga muvofiq, xalqaro tan olingan reytinglarda birinchi top 300 talik ro‘yxatga kiruvchi Fudan universiteti (QS 39, THE 36) xorijiy tajribasini inobatga olgan holda takomillashtirildi:

https://xwxy.fudan.edu.cn/fe/7c/c41181a523900/page.htm

II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

Mavzu 1. Fanga kirish. Media tushunchasi

Fanning maqsadi va vazifasi. Media tushunchasi va uning funksiyalari. Mediada til masalasi. “Media tili va monitoringi” tushunchasi jurnalist faoliyati kontekstida.

Сканировано с CamScanner

Mavzu 2. Media tili nima?

Media tili va uning obyekti haqida ma'lumot. Til, nutq, uslub tushunchasi. O'zbek adabiy tilining og'zaki va yozma shakllari, adabiy til qoidalari.

Mavzu 3. Monitoring va tahlil qilishning huquqiy asoslari

Monitoring tushunchasi va tarixi. Monitoring va tahlil qilishning qonun va qonunosti me'yoriy hujjatlari. Qonunlarning jurnalist faoliyatidagi ahamiyati.

Mavzu 4. Ommaviy axborot vositalari materiallarnini monitoring qilish mezon va usullari

Mezon tushunchasi va uning ahamiyati. Monitoring usullari. Monitoring qilishning jahon tajribasi.

Mavzu 5. Teledasturlarni monitoring qilish tartibi

Televideniye xususiyatlari. Matn va tasvir uyg'unligi tushunchasi. Ekran tili.

Mavzu 6. Radiodasturlarni monitoring qilish tartibi

Radio xususiyatlari. Matn, ovoz, musiqa, badiiy shovqinlar mosligi. Axborotning haqqoniyligi tushunchasi..

Mavzu 7. Matbuot nashrlarini monitoring qilish tartibi

Matbuotning o'ziga xosligi. Media matnda adabiy til qoidalari va axborotning ishonchiligi masalalari.

Mavzu 8. Internet materiallarining monitoringi

Internet nashrlari va saytlari materiallarining monitoring masalalari. Internet materiallarida feykni aniqlash.

Mavzu 9. Reklama monitoringi masalalari

Reklamalarda til qoidalari. Tarjima jarayonida reklama mazmuni. Reklamada ekran tili.

Mavzu 10. Monitoring jarayonida so'rovnomaning o'rni

Monitoring jarayonida sotsiologik tadqiqotlar o'tkazish metodlari. Tadqiqotlar natijasi talqini masalalari.

Mavzu 11. Jurnalist javobgarligi masalalari

Jurnalist faoliyatining huquqiy asoslari. Jurnalist faoliyatida javobgarlik masalalari. Manbani tekshirish texnikasi va usullari. Axborot manbalaridan foydalanishning o'ziga xos xususiyatlari.

Mavzu 12. Mediakontentlarning auditoriyaga ta'sir qilishining psixolingvistik jihati

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti lavozimiga kirishish tantanali marosimiga bag'ishlangan Oliy Majlis palatalarining qo'shma majlisidagi nutq.– Toshkent: O'zbekiston, 2016. 56-b.
2. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. – Toshkent, O'zbekiston, 2017. 104-b.
3. Konstitutsiya Respubliki Uzbekistan: - O'zbekiston, 1992.
4. Jurnalistika. Audiovizual jurnalistika. J.6. T.: "O'zbekiston" NMIU, 2019.- 431 b.
5. Ismailova K.F. Chet el tinglovchilari uchun mo'ljallangan radioeshittirishlarning tili va uslubi// O'zMU xabarlari, 2001, №4. B. 49-51.
6. Вартанова Э.Л. Энциклопедия мировой индустрии СМИ: Учеб. пособие для студентов вузов / Под ред. Э. Л. Вартановой. - 2-э изд., перераб. и доп. - М.: Аспект Пресс, 2013.- 464 с.
7. Исмаилова К. Совокупность административно-правовых и этических норм как основа функционирования международного радио// Демократлаштириш ва инсон ҳуқуқлари, 2003, №3.- С. 103-106
8. Исмаилова К.Ф. Особенности функционирования Международного радио Узбекистана в условиях демократизации// Общественное мнение, 2005,№ 1. С. 182-185.
9. Копперуд Р., Нелсон Р.П. Как преподносить новости. - М.,1998.
10. Ковалев-Случевский К. П. Тележурналистика XXI века. М.: Грифон, 2012. – 176 с.
11. Никонов С.Б. Глобализация и СМИ. – СПб., 2006.
12. Шестеркина Л. И., Николаева Т. Д. Методика телевизионной журналистики. – М.: Аспект Пресс, 2012. – 224 с.

Skopus maqolalari

1. Sh.T. Khojiev*, A.A. Yusupkhodjaev, D.Y. Aribjonova, G.B. Beknazarova, D.N. Abdullaev **"Depletion of Slag from Almalyk Copper Plantwith Aluminum Containing Waste"**

https://www.researchgate.net/publication/337843832_Scopus_maqola

Axborot manbaalari

1. http://lektsii.net/2-5541.html
2. http://www.tvformats.com/formats.html.
3. http://lektsiopedia.org/lek-42047.html
4. http://dedovkgu.narod.ru/bib/vremja.htm
5. http://radio-kom.ru/6770-2/
6. http://www.sostav.ru/publication/mediascope

7. Fan dasturi Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti Tarjimashunoslar, tilshunoslar va xalqaro jurnalistika oliy maktabi tomonidan ishlab chiqilgan va 2024-yil " 29 " 08 dagi 1 -sonli bayonnomasi bilan ma'qullangan.

Сканировано с CamScanner

	57. Mediabay platformasi orqali "IQBOL" telekanalining bir haftalik ko'rsatuvlarini monitoring qiling 58. Mediabay platformasi orqali "ISHONCH" telekanalining bir haftalik ko'rsatuvlarini monitoring qiling 59. Mediabay platformasi orqali "RENESSANS TV" telekanalining bir haftalik ko'rsatuvlarini monitoring qiling 60. Mediabay platformasi orqali "MULOQOT TV" telekanalining bir haftalik ko'rsatuvlarini monitoring qiling
3.	**V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetentsiyalar)** **Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:** • Media tahlili va monitoringi mohiyati, o'ziga xos xususiyatlari, tamoyillari to'g'risida tasavvurga ega bo'lishi(bilim); • Turli janr va shakllarda materialni yaratish metodikasini, Media tahlili va monitoringining asosiy bosqichlari va usullari, amaliy faoliyatda yuzaga keladigan kasbiy muammolarni hal qilish yo'llarini bilishi va ulardan foydalana olishi (ko'nikma); • O'zbekiston aholisi uchun dunyoda sodir bo'layotgan voqealar va hodisalarni yorqin va eksklyuziv ravishda yoritish, xalqaro maydonda milliy jurnalistika an'analari va ilg'or tajribalarini namoyish etish bo'yicha ko'nikmalarga ega bo'lishi kerak (malaka).
4.	**VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:** • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • guruhlarda ishlash; • taqdimotlar qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash.
5.	**VII. Kreditlarni olish uchun talablar:** Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni test va yozma shakldа bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish.
6.	**Asosiy adabiyotlar** 1. Муратова Н., Гризл Э., Мирзахмедова Д. Медиа и информационная грамотность в журналистике. Пособие. – Ташкент: Baktriya prees, 2019, 114 b.

Teleradiodasturlarning auditoriyaga ta'sir qilish aspekti. Ommaviy axborot vositalari mahsulotlari g'oyasi va inson psixologiyasiga ta'sir etish mexanizmlari.

Mavzu 13. Tahlil vositasini tanlash

Tahlil vositasini tanlash, ya'ni radio uchun radio bulletin, bosma yoki raqamli gazetalar uchun maqola, televideniye dasturlarini saralash.

Mavzu 14. Data jurnalistikada monitoringning o'rni

Data jurnalistika tushunchasi. Data jurnalistikada format. Data jurnalistikada monitoringning o'rni va ahmiyati.

Mavzu 15. Teleradio kontentni monitoring qilishda platformalarning o'rni

Platforma tushunchasi. O'zbekistonda platformalar va ularning afzalligi. Platformada kontent monitoringgi.

III. Amaliy mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Media tushunchasi va uning funksiyalari.
2. Media tili va monitoringi tushunchasi jurnalist faoliyati kontekstida.
3. Media tili va uning obyekti.
4. O'zbek adabiy tilining og'zaki va yozma shakllari, adabiy til qoidalari.
5. Monitoring tushunchasi va tarixi.
6. Monitoring va tahlil qilishning qonun va qonunosti me'yoriy hujjatlari.
7. Qonunlarning jurnalist faoliyatidagi ahamiyati.
8. Televideniye xususiyatlari, matn va tasvir uyg'unligi tushunchasi.
9. Media matnda adabiy til qoidalari va axborotning ishonchiligi masalalari.
10. Monitoring jarayonida sotsiologik tadqiqotlar o'tkazish metodlari.
11. Jurnalist faoliyatida javobgarlik masalalari.
12. Teleradiodasturlarning auditoriyaga ta'sir qilish aspekti.
13. Tahlil vositasini tanlash, ya'ni radio uchun radio bulletin, bosma yoki raqamli gazetalar uchun maqola, televideniye dasturlarini saralash.
14. Data jurnalistikada monitoringning o'rni
15. Teleradio kontentni monitoring qilishda platformalarning o'rni

Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurulmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir professor-o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi zarur. Mashg'ulotlar faol va interfaktiv usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlarni tashkil qilish shakli va mazmuni

Mustaqil ish quyida qayd etilgan mavzular asosida tavsiya etilgan adabiyotlarni talabalar tomonidan mustaqil ravishda o'zlashtirish, fan doirasidagi bilimlarni

Сканировано с CamScanner

yanada mukammal bilish maqsadida amalga oshiriladi. Talabalar mustaqil ish orqali materiallarini o'rganish, tahlil qilish, sharhlash, ijodiy jarayonni amalga oshirish, ko'nikmasiga ega bo'lishlari kerak. Mustaqil ishni baholash amaliy mashg'ulotlarda referat va taqdimotlar topshirish hamda oraliq va yakuniy nazoratda yozma savol-javob shaklida amalga oshiriladi.

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan topshiriqlar:

1. Media tushunchasi va uning funksiyalari.
2. Media tili va monitoringi tushunchasi jurnalist faoliyati kontekstida.
3. Media tili va uning obyekti haqida ma'lumot bering.
4. O'zbek adabiy tilining og'zaki va yozma shakllari, adabiy til qoidalari.
5. Monitoring tushunchasi va tarixi.
6. Monitoring va tahlil qilishning qonun va qonun osti me'yoriy hujjatlari.
7. Qonunlarning jurnalist faoliyatidagi ahamiyati.
8. Televidenie xususiyatlari, matn va tasvir uyg'unligi tushunchasi.
9. Media matnda adabiy til qoidalari va axborotning ishonchiligi masalalari.
10. Monitoring jarayonida sotsiologik tadqiqotlar o'tkazish metodlari.
11. Jurnalist faoliyatida javobgarlik masalalari.
12. Teleradiodasturlarning auditoriyaga ta'sir qilish aspekti.
13. Ommaviy axborot vositalari mahsulotlari g'oyasi va inson psixologiyasiga ta'sir etish mexanizmlari.
14. Qonunlarning jurnalist faoliyatidagi ahamiyati.
15. Tarjima jarayonida reklama mazmuni.
16. Reklamada ekran tili.
17. Internet nashrlari va saytlari materiallarining monitoring masalalari.
18. Internet materiallarida feykni aniqlash.
19. Matbuotning o'ziga xosligi.
20. Media tili va uning obyekti haqida ma'lumot.
21. Til, nutq, uslub tushunchasi.
22. O'zbek adabiy tilining og'zaki va yozma shakllari, adabiy til qoidalari.
23. Tahlil vositasini tanlash, ya'ni radio uchun radio bulletin, bosma yoki raqamli gazetalar uchun maqola, televideniye dasturlarini saralash.
24. "Axborot 24" informatsion dasturining bir haftalik sonini monitoring qiling.
25. "Zamon" informatsion dasturining bir haftalik sonini monitoring qiling.
26. "Millar" informatsion dasturining bir haftalik sonini monitoring qiling.
27. "Markaziy studiya" informatsion dasturining bir haftalik sonini monitoring qiling.
28. "Bu kun" informatsion dasturining bir haftalik sonini monitoring qiling.
29. "Yangi davr" informatsion dasturining bir haftalik sonini monitoring qiling.
30. "Mahalla" radiokanalining "Xabarlar" informatsion dasturining bir haftalik sonini monitoring qiling.

31. "Hurriyat" gazetasining bir choraklik sonini monitoring qiling.
32. "Darakchi" gazetasining bir choraklik sonini monitoring qiling.
33. "Jamiyat" gazetasining bir choraklik sonini monitoring qiling.
34. Birorta tarmoq gazetasining bir choraklik sonini monitoring qiling.
35. "Oriat Dono" radiosining "Yangiliklar" informatsion dasturining bir haftalik sonini monitoring qiling.
36. "Yoshlar" radiokanalining "Davr yangiliklari" axborot dasturining bir haftalik sonini monitoring va tahlil qiling.
37. "kun.uz" saytini monitoring va tahlil qiling
38. "daryo.uz" saytini monitoring va tahlil qiling
39. "qalampir.uz" saytini monitoring va tahlil qiling
40. "gazeta.uz" saytini monitoring va tahlil qiling
41. UZD+ platformasi orqali Qoraqalpog'iston viloyat teleradiokompanyasinining bir haftalik ko'rsatuvlarini monitoring qiling
42. UZD+ platformasi orqali Buxoro viloyat teleradiokompanyasinining bir haftalik ko'rsatuvlarini monitoring qiling
43. UZD+ platformasi orqali Jizzax viloyat teleradiokompanyasinining bir haftalik ko'rsatuvlarini monitoring qiling
44. UZD+ platformasi orqali Navoiy viloyat teleradiokompanyasinining bir haftalik ko'rsatuvlarini monitoring qiling
45. UZD+ platformasi orqali Namangan viloyat teleradiokompanyasinining bir haftalik ko'rsatuvlarini monitoring qiling
46. UZD+ platformasi orqali Samarqand viloyat teleradiokompanyasinining bir haftalik ko'rsatuvlarini monitoring qiling
47. UZD+ platformasi orqali Sirdaryo viloyat teleradiokompanyasinining bir haftalik ko'rsatuvlarini monitoring qiling
48. UZD+ platformasi orqali Surxondaryo viloyat teleradiokompanyasinining bir haftalik ko'rsatuvlarini monitoring qiling
49. UZD+ platformasi orqali Qashqadaryo viloyat teleradiokompanyasinining bir haftalik ko'rsatuvlarini monitoring qiling
50. UZD+ platformasi orqali Xorazm viloyat teleradiokompanyasinining bir haftalik ko'rsatuvlarini monitoring qiling
51. UZD+ platformasi orqali Andijon viloyat teleradiokompanyasinining bir haftalik ko'rsatuvlarini monitoring qiling
52. UZD+ platformasi orqali Farg'ona viloyat teleradiokompanyasinining bir haftalik ko'rsatuvlarini monitoring qiling
53. Mediabay platformasi orqali Samarqand viloyatining STV nodavlat telekanalining bir haftalik ko'rsatuvlarini monitoring qiling
54. Mediabay platformasi orqali Qoraqalpog'iston Respublikasi To'rtko'l tumanining "TTV" telekanalining bir haftalik ko'rsatuvlarini monitoring qiling
55. Mediabay platformasi orqali "VodiyTV" telekanalining bir haftalik ko'rsatuvlarini monitoring qiling
56. Mediabay platformasi orqali "JTV" telekanalining bir haftalik ko'rsatuvlarini monitoring qiling

Сканировано с CamScanner